

vielen hier dus buiten) o.m. vermeldt: 154 stukken geschut, ruim 1 000 machinegeweren, 150 000 onderdelen voor machinegeweren ('monatlich 15 000'), 300 000 luchtafweergrenaten ('monatlich 20 000'), 40 000 anti-tankgranaten, 250 000 munitiemanden, 1 miljoen olievaten, 80 000 fietsen, 130 landingsvaartuigen en 50 pontons ('Fertigung in Anlaufen') –

*'ferner grosse Mengen an Zulieferungen an reichsdeutsche Firmen in Einzelheiten für Waffen, Munition, Pionier- und Brückengerät, Vorrichtungen, Werkzeuge, Lehren, Kabel für Nachrichtengeräte, darunter 20 000 km schweres Feldkabel und 600 km Moskau-Kabel. Ferner Kabeltrommeln, Sanitätsgerät, insbesondere Verbandstoffe.'*¹

★

Het verdient de aandacht dat de Duitse instanties over het algemeen over de prestaties van de Nederlandse industrie tevreden waren. Er is natuurlijk meer gesaboteerd (in de zin van ondeugdelijk werk afgeleverd) dan tot de Duitsers doordrong: wie tot dat soort verzet overging (er stond de doodstraf op), lette er wel op, de sabotage zo uit te voeren dat men, als het gebrek zich openbaarde, niet met zekerheid wist of er inderdaad sabotage aan ten grondslag gelegen had. In Duitse rapporten wordt van sabotage slechts zeer zelden gewag gemaakt. Is er (andere vorm van tegenwerking) bewust langzaam gewerkt? Wij willen aannemen dat dat vaker en in later jaren misschien wel veel vaker voorgekomen is dan regelrechte sabotage, maar voegen daaraan toe dat het langzaam werken zich niet in een mate voorgedaan heeft die de Duitsers opviel. Terugziende op het jaar '41 merkte de *Zentralauftragsstelle* op, 'dass eine weitgehende Termintreue bei den holländischen Lieferanten festzustellen ist, sodass Terminüberschreitungen ihre Ursache meist ausserhalb des Betriebes haben'² – wat besteld was, werd dus in beginsel op tijd afgeleverd. Eind '42 constateerde hetzelfde Duitse bureau dat in twee-en-een-half jaar tijd in Nederland voor ca. 3½ miljard *Rm* aan *verlagerte Aufträge* ondergebracht was – 'mit diesem Ergebnis liegen die Niederlande (gemessen an ihrer industriellen Kapazität) an der Spitze aller in die Auftragsverlagerung einbezogenen besetzten Gebiete'³ Omstreeks diezelfde tijd schreef het plaatsvervangend hoofd van de *Rüstungsinspektion* een overzicht,

¹ *Rüstungsinspektion*: 'Anlage II zum Kurzbericht vom 2.10.1942' (CDI, 10.0841-42).

² *Zentralauftragsstelle*: 'Jahresübersicht 1941' p. 18 ³ *Zentralauftragsstelle*: 'Kurzbericht für November 1942' (3 dec. 1942), p. 2 (*Zast*, B 3).